

Sygn. akt I ACa 1182/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	<u>SSA Elżbieta Uznańska</u>
Sędziowie:	SSA Andrzej Szewczyk SSA Anna Kowacz-Braun
Protokolant:	st.sekr.sądowy Barbara Piaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2012 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. G. (1)

przeciwko M. G. (2)

o zapłatę i ustalenie

na skutek apelacji powoda od wyroku zaocznego Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 30 maja 2012 r. sygn. akt I C 2066/10

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 1182/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 12 grudnia 2012 roku

W sprecyzowanym w toku postępowania żądaniu pozwu powód M. G. (1) domagał się zasądzenia od pozwanych M. G. (2) i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. kwoty 28.511 zł tytułem zwrotu nienależnego świadczenia egzekwowanego od niego oraz wniósł o ustalenie, iż wyłącznie zobowiązany z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenia zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych w wysokości 188.951 zł jest M. G. (2).

W uzasadnieniu przywołując art. 11 k.p.c. powód wskazał, że prawomocnym wyrokiem Sąd Rejonowy w Oświęcimiu Wydział II Karny w dniu 21 lipca 2010 roku przesądził zasadę, iż pozwany M. G. (2) wykonując czynności z zakresu ubezpieczeń społecznych nie odprowadził należnych składek ubezpieczeniowych, w związku z czym ustalenia prawomocnego wyroku karnego wiążą sąd w postępowaniu cywilnym.

Strona pozwana (...) Oddział w C. wniósł o oddalenie powództwa. W uzasadnieniu podał, że odpowiedzialność pozwanego M. G. (2), jak i powoda została potwierdzona prawomocnymi wyrokami Sądu Apelacyjnego w Krakowie Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 czerwca 2010 roku oraz z dnia 7 października 2009 roku.

Wyrokiem częściowym z dnia 27 lipca 2011 roku Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo w stosunku do pozwanego (...) Oddział w C..

Powód w dalszej części postępowania przedłożył pismo ZUS wskazujące, iż na dzień 9 sierpnia 2011 roku została wyegzekwowana od niego kwota 47.399,75 zł, w związku z czym wniósł o zasądzenie od pozwanego M. G. (2) kwoty 188.951 zł, względnie kwoty podanej w piśmie ZUS tj. 47.399,75 zł, a gdyby Sąd tej kwoty nie uznał za zasadną, to kwoty podanej w pozwie tj. 28.511 zł. Powód cofnął pozew w zakresie żądania ustalenia, iż wyłącznie zobowiązanym z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społecznej jest M. G. (2), bez zrzeczenia się roszczenia, po czym ponownie domagał się ustalenia, iż wyłącznie zobowiązanym z tytułu nieopłaconych składek w wysokości 188.951 zł jest pozwany M. G. (2).

Pozwany M. G. (2) wezwany do złożenia odpowiedzi na pozew i stawiennictwa na rozprawę nie zajął stanowiska w sprawie na piśmie i nie stawił się na wyznaczone kolejne terminy rozprawy.

Wyrokiem zaocznym z dnia 30 maja 2012 roku Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo.

Sąd I instancji ustalił następujący stan faktyczny: Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. Inspektorat w O. w dniu 17 grudnia 2008 roku wydał decyzję, w której orzekł, że za zobowiązania (...) Sp. z o.o. w O. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od miesiąca kwietnia 2005 roku do miesiąca stycznia 2007 roku odpowiada solidarnie, wspólnie z pozostałymi członkami zarządu pozwany M. G. (2). Wysokość tych należności została określona w tej decyzji na kwotę 188.950,62 zł. Tej samej treści decyzję, również z daty 17 grudnia 2008 roku ZUS wydał w stosunku do powoda, orzekając, iż odpowiada on solidarnie wspólnie z pozostałymi członkami zarządu za zobowiązania (...) Sp. z o.o.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że wobec powoda i M. G. (2) zostały wszczęte postępowania z urzędu w sprawie ustalenia zakresu ich odpowiedzialności za zobowiązania (...) Sp. z o.o. Powód w okresie powstania zaległości, tj. od kwietnia 2005 roku do stycznia 2007 roku był wiceprezesem zarządu, a pozwany M. G. (2) był w tym czasie prezesem spółki.

Sąd zauważył, że od decyzji ZUS z dnia 17 grudnia 2008 roku odwołał się powód oraz pozwany M. G. (2). Odwołania stron nie zostały uwzględnione. Apelacja złożona przez M. G. (2) została oddalona wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 7 października 2009 roku, natomiast wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 czerwca 2009 roku została oddalona apelacja powoda. W uzasadnieniu wyroku z dnia 23 czerwca 2009 roku Sąd Apelacyjny w Krakowie wskazał, że w odniesieniu do każdego z członków zarządu spółki (...) Sp. z o.o. organ rentowy prowadzi odrębne postępowania o czym świadczą znajdujące się w aktach ZUS decyzje z dnia 17 grudnia 2008 roku stwierdzające odpowiedzialność za zaległości składkowe zarówno R. B., jak i M. G. (2) a odpowiedzialność wnioskodawcy za zaległe składki jest odpowiedzialnością solidarną z pozostałymi członkami zarządu.

Sąd Okręgowy wskazał, że wyrokiem nakazowym z dnia 28 lipca 2010 roku Sąd Rejonowy w Oświęcimiu Wydział II Karny wymierzył pozwanemu karę dwunastu miesięcy ograniczenia wolności. Pozwany został uznany za winnego tego, iż w okresie od kwietnia 2005 roku do stycznia 2007 roku w O. będąc prezesem zarządu (...) Sp. z o.o. w O., wykonując czynności z zakresu ubezpieczeń społecznych uporczywie naruszał prawa pracowników wynikające z ubezpieczenia społecznego w ten sposób, że odprowadzał zaniżone składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne działając na szkodę 24 pracowników spółki.

Sąd I instancji dodał, że ZUS Oddział w C. w okresie od kwietnia 2009 roku do sierpnia 2011 roku wyegzekwował od powoda łącznie zaległości w wysokości 47.399,75zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie niekwestionowanych przez powoda dokumentów urzędowych, których autentyczność nie budziła wątpliwości.

Sąd Okręgowy wskazał, że wyegzekwowanie przez pozwaną Zakład od powoda należności w kwocie 28.511 zł., a na dzień 5 września 2011 roku w kwocie 47.399,75 zł, miało swoją podstawę prawną w prawomocnej decyzji z dnia 17 grudnia 2008 roku. Podał, że powód odpowiada za zobowiązania (...) Sp. z o.o. jako członek zarządu tej spółki. Przeciwno pozostałym członkom zarządu (...) Sp. z o.o. tj. pozwanemu M. G. (2) i R. B. były prowadzone przez ZUS odrębne postępowania i w stosunku do tych członków zarządu ZUS również stwierdził, że odpowiadają oni za zaległości składkowe solidarnie. Ponadto pozwany M. G. (2) został skazany za przestępstwo z art. 218 § 1 kk.

Sąd przywołał treść art. 218 § 1 k.k. oraz art. 11 k.p.c. podkreślając, że prawomocne orzeczenie sądu karnego skazujące pozwanego M. G. (2) za przestępstwo z art. 218 § 1 kk nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Podstawą bowiem roszczenia powoda o zapłatę były okoliczności faktyczne dotyczące bezpodstawnego wzbogacenia i nienależnego świadczenia. Sąd odwołując się do treści art. 405 k.c. i art. 410 k.c. zauważył, że pozwany nie uzyskał korzyści majątkowej kosztem powoda, gdyż powód był zobowiązany do zapłaty należności w wysokości 188.951 zł na podstawie prawomocnej decyzji ZUS z dnia 17 grudnia 2008 roku. Pozwany M. G. (2) nie jest bezpodstawnie wzbogacony, gdyż ZUS Oddział w C. prowadzi egzekucję przeciwko powodowi jako jednemu z członków zarządu spółki. Natomiast wydanie wyroku skazującego przeciwko pozwanemu M. G. (2) przez sąd karny nie prowadzi do uchylenia odpowiedzialności cywilnej powoda za zobowiązania spółki (...).

Odnosząc się do żądania powoda dotyczącego ustalenia, iż wyłącznie zobowiązanym z tytułu nieopłacenia składek w wysokości 188.951 zł jest M. G. (2) Sąd wskazując na treść art. 189 k.p.c. zwrócił uwagę, że powód powinien wykazać swój interes prawny, czego jednak nie uczynił a wykazywany przez niego interes, w ocenie Sądu, jest interesem faktycznym a nie prawnym.

Z powyższych względów Sąd Okręgowy na podstawie przywołanych wyżej przepisów oraz art. 339 § 1 k.p.c. oddalił oba roszczenia powoda.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył powód zarzucając zaskarżonemu orzeczeniu obrazę art. 376 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo wystąpienia przesłanek do zastosowania prawa regresu. Powód wniósł o zmianę orzeczenia Sądu Okręgowego poprzez zasądzenie od pozwanego na jego rzecz kwoty 47.339,75 zł wraz z odsetkami ustawowymi. W uzasadnieniu powód wskazał, że odpowiedzialność stron postępowania wynika z treści art. 116 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa i jest to odpowiedzialność solidarna. Natomiast egzekucja prowadzona jest tylko z jego majątku i doprowadziła do wyegzekwowania już kwoty 47.339,75 zł. Według powoda ma on prawo domagać się od pozwanego zwrotu części wypłaconych kwot na zasadzie regresu określonego w art. 376 § 1 k.c., gdyż spełnił świadczenie częściowo.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne dokonane w niniejszej sprawie przez Sąd Okręgowy i przyjmuje je za własne.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, iż odpowiedzialność każdego z członków zarządu spółki (...) tj. powoda M. G. (1), pozwanego M. G. (2) oraz R. B. z tytułu nieuiszczenia składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych wynika z decyzji administracyjnych wydanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. Inspektorat w O.. Powód opierał swoje żądanie na przepisach o bezpodstawnym wzbogaceniu, a dopiero we wniesionej apelacji od wyroku Sądu I instancji oddalającego jego żądania powód oparł swoje roszczenie na art. 376 § 1 k.c., który przewiduje roszczenia regresowe między dłużnikami odpowiedzialnymi solidarnie za zobowiązania.

Solidarna odpowiedzialność stron postępowania, tj. członków zarządu spółki (...) wynika z przywołanych decyzji ZUS z dnia 17 grudnia 2008 roku, utrzymanych następnie w mocy orzeczeniami Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego.

W decyzjach tych ZUS stwierdził, że za zobowiązania spółki (...) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne oraz Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych za okres od miesiąca kwietnia 2005 roku do miesiąca stycznia 2007 roku w wysokości 188.950,62 zł powód i pozwany odpowiadają solidarnie, wspólnie z pozostałymi członkami zarządu. Odwołania stron od decyzji ZUS nie zostały uwzględnione a ich apelacje zostały oddalone.

Uwzględniając zatem solidarną odpowiedzialność członków zarządu spółki (...), to zgodnie z przywołanym przez powoda w apelacji art. 376 § 1 k.c. treść istniejącego między współdłużnikami stosunku prawnego rozstrzyga o tym, czy i w jakich częściach jeden z dłużników solidarnych, który spełnił świadczenie, może żądać zwrotu od współdłużników. Treść tego stosunku może określać umowa, orzeczenie sądu lub ustawa. Jeżeli z treści tego stosunku nie wynika nic innego, dłużnik, który świadczenie spełnił, może żądać zwrotu w częściach równych. Według tej ostatniej reguły, a więc przyjmując, że każdy z trzech członków zarządu spółki (...) odpowiada za zobowiązania w części równej – odpowiedzialność każdego z członków zarządu, a więc również powoda, sięgałaby kwoty 62.983,54 zł., a zatem kwoty wyższej od dotychczas zapłaconej wierzycielowi przez powoda.

Należy podkreślić, że powód nie wykazał w toku postępowania, że pomiędzy nim a pozostałymi dłużnikami solidarnymi, to jest pomiędzy członkami zarządu spółki, istnieje stosunek prawny, który rozkład ciężaru tej odpowiedzialności wobec ZUS regulował w sposób odmienny. Powód działający przy pomocy profesjonalnego pełnomocnika na rozprawie w dniu 28 marca 2012 roku (k. 182), jak i na rozprawie w dniu 30 maja 2012 roku (k. 186) nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych na okoliczność innego, niż równy rozkładu odpowiedzialności za zobowiązania członków zarządu względem ZUS. W trakcie rozprawy w dniu 30 maja 2012 roku odwołał się jedynie do wyroku sądu karnego w sprawie o sygn. akt II K 623/12, w którym sąd miał ustalić, że to pozwany, jako członek zarządu, wykonywał czynności z zakresu ubezpieczeń społecznych i odprowadzał zaniżone składki na ubezpieczenie społeczne dotyczące pracowników i Sąd Okręgowy uwzględniając ten wniosek dopuścił dowód z tego wyroku na okoliczność ustalenia jego treści, trafnie jednak uznał, że wyrok ten nie ustala zasad rozliczeń pomiędzy członkami zarządu. Natomiast w piśmie procesowym z dnia 1.08.2011 r. powód wspominając o „uzupełnieniu umowy Spółki” zgłosił jedynie wniosek o przeprowadzenie dowodu z akt IIK 623/10, a taki dowód nie jest znany w polskiej procedurze cywilnej. (por. wyrok SN z dn. 23.11.2011 r., IV CSK 142/11, Lex nr 1111011). Możliwe jest bowiem odwołanie się do konkretnego dokumentu zalegającego w aktach innej sprawy, a nie ogólnie do akt całej sprawy. Równocześnie taki niewłaściwy dowód z akt sprawy, czy też z poszczególnego dokumentu przewidującego inny zakres odpowiedzialności członków zarządu spółki (...) za zobowiązania względem ZUS a znajdujący się w aktach sprawy karnej nie został rozpatrzony przez Sąd Okręgowy, nie wszedł zatem w zakres dowodów stanowiących oparcie dla ustalonego przez Sąd I instancji stanu faktycznego. Dodatkowo pełnomocnik powoda nie wniósł stosownego zastrzeżenia zgodnie z art. 162 k.p.c. dotyczącego uchybienia przez Sąd przepisom postępowania, w związku z tym nie przysługuje powodowi prawo powoływania się na takie uchybienie w dalszym toku postępowania.

Wobec powyższego kwestia ewentualnego innego zakresu odpowiedzialności członków zarządu spółki (...) za zobowiązania wobec ZUS nie została w toku niniejszego postępowania wykazana i udowodniona.

Przenosząc zatem powyższe rozważania na konsekwencje wynikające z zastosowania w niniejszej sprawie art. 376 § 1 k.c. należy stwierdzić, że stosując regułę wyrażoną w tym przepisie zakładającą równomierne obciążenie dłużników odpowiedzialnością za zobowiązania, to powód mógłby domagać się od pozostałych członków zarządu odpowiedzialnych solidarnie za zobowiązania spółki (...) wobec ZUS wypłaty odpowiednich uiszczonych przez niego kwot tylko wtedy, gdyby zapłacił więcej niż sumę przypadającą na trzecią część ogólnej kwoty zadłużenia w wysokości 188.951 zł tj. więcej niż 62.983,54 zł (por. wyrok SN z dnia 12 października 2001 r., V CKN 500/00). Tymczasem w sprawie bezsporne jest, że powód nie spłacił zadłużenia w takiej wysokości, ZUS wyegzekwował bowiem od niego łącznie zaległości w wysokości tylko 47.399,75 zł.

W konsekwencji zatem nieudowodnienia innego, niż równy zakresu odpowiedzialności członków zarządu spółki (...) za zobowiązania wobec ZUS, jak również niespłacenia przez powoda kwoty przekraczającej trzecią część zadłużenia

wobec ZUS należało uznać, iż apelacja powoda nie mogła odnieść zamierzonego celu w postaci zmiany zaskarżonego orzeczenia Sądu I instancji i uwzględnienia zgłoszonych przez niego żądań.

Dlatego Sąd Apelacyjny w Krakowie działając na zasadzie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda.